

Затверджено
Рішення Київської обласної ради
від 19.05.2017 № 282-14-VII

Регіональна комплексна програма
розвитку лісового (муніципального) фонду
Київської області на період до 2022 року

м. Київ
2017 рік

З М І С Т

	стор.
Паспорт	3
Вступ	4
I. Лісові ресурси Київської області	5
II. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована програма	8
III. Мета програми	10
IV. Шляхи і способи розв'язання проблеми	11
V. Завдання та заходи програми	13
5.1 Відтворення лісових ресурсів	18
5.1.1 Лісовідновлення	18
5.1.2 Лісорозсадництво та насінництво	18
5.1.3 Захисне лісорозведення	19
5.2 Охорона і захист лісу	19
5.2.1 Лісова охорона	19
5.2.2 Створення протипожежної інфраструктури	20
5.2.3 Боротьба з торф'яними пожежами	20
5.2.4 Захист лісу від шкідників і хвороб	21
5.3 Інвентаризація	22
VI. Очікувані результати виконання програми	24
VII. Фінансування програми	25
VIII. Координація та контроль за ходом виконання програми	25
Додаток 1	Ресурсне забезпечення Регіональної комплексної програми розвитку лісового (муніципального) фонду Київської області на період до 2022 року
Додаток 2	Показники продукту Регіональної комплексної програми розвитку лісового (муніципального) фонду Київської області на період до 2022 року
Додаток 3	Напрями діяльності та заходи Регіональної комплексної програми розвитку лісового (муніципального) фонду Київської області на період до 2022 року
Додаток 3.1.	Заходи з відновлення лісів на землях, наданих у постійне користування
Додаток 3.2.	Захист лісу від шкідників
Додаток 3.3.	Комплекс заходів з будівництва капітальних споруд та інших нежитлових приміщень господарського призначення
Додаток 3.4.	Заходи з відновлення та будівництва лісовозної дорожньої мережі та протипожежних доріг
Додаток 3.5.	Заходи з проведення інвентаризації
Додаток 3.6.	Матеріально-технічне забезпечення та утримання апарату Підприємства
Додаток 3.7.	Забезпечення технічними засобами
Додаток 4.	Положення про лісову охорону

ПАСПОРТ
Регіональна комплексна програма
розвитку лісового (муніципального) фонду
Київської області на період до 2022 року

1.	Ініціатор розроблення програми	Київська обласна рада
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Розпорядження Київської облдержадміністрації від 21.04.2017 № 227 Розпорядження Київської обласної ради від 07.04.2017 № 85
3.	Розробник програми	Департамент агропромислового розвитку Київської ОДА
4.	Співрозробники програми	КП КОР «Київоблагроліс»
5.	Відповідальний виконавець програми	Департамент агропромислового розвитку Київської ОДА
6.	Учасники програми	КП КОР «Київоблагроліс»
7.	Термін реалізації програми	2017-2022 роки
7.1.	Етапи виконання програми (для довгострокових програм)	I етап 2017-2019 роки II етап 2020-2021 роки III етап 2022 рік
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми (для комплексних програм)	Обласний бюджет
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього,	280 870,0
	у тому числі:	
9.1	коштів державного бюджету*.	0
	коштів обласного бюджету	280 870,0
	коштів інших місцевих бюджетів**	0
	коштів інших джерел	0

ВСТУП

Досить складно сьогодні переоцінити значення лісу для людини і суспільства. Насамперед, це відтворений природний ресурс, що оздоровлює навколишнє середовище, є багатим джерелом різноманітних продуктів, що використовуються для задоволення потреб людини.

Незважаючи на значне техногенне навантаження регіону, показники лісистості території залишаються нижчими від оптимальних. Значне збільшення площі лісів області сприятиме оздоровленню екологічної ситуації, захисту сільськогосподарських земель від ерозійних процесів, розширеному відтворенню і підвищенню продуктивності лісових насаджень.

Таким чином, нарощування обсягів захисного лісорозведення залишається пріоритетним напрямком лісової галузі в цілому та лісгосподарської діяльності комунального підприємства Київської обласної ради «Київоблагроліс» (далі – Підприємство) зокрема.

Одночасно, неодмінною умовою ведення високопродуктивної, конкурентоспроможної сільськогосподарської діяльності є запобігання деградаційним процесам, збереження і підвищення родючості ґрунтів, що значною мірою визначається характером використання земель.

Враховуючи багатофункціональне значення лісів, регіональна комплексна програма розвитку лісового (муніципального) фонду Київської області на період до 2022 року (далі – Програма) спрямована на збільшення лісистості шляхом створення нових насаджень, ефективного ведення лісового господарства, забезпечення виконання лісами захисних функцій, ефективного використання продукції лісів.

Програма розроблена відповідно до положень Державної цільової програми розвитку лісового господарства України на 2016-2020 роки та Стратегії розвитку Київської області на період до 2020 року.

Отже, важливо забезпечити регулюючу роль лісів в природному балансі регіону на рівні оптимального, не лише зберегти існуючий лісовий фонд, а й примножити його.

I. Лісові ресурси Київській області

Загальна площа лісового фонду Київської області становить 745,9 тис. га. Лісистість складає 20,4% території. Беручи до уваги географію регіону слід зазначити, що по районах області рівень лісистості нерівномірний і знижується з півночі на південь, 44% в зоні Київського Полісся та лише 2% в зоні Лісостепу (Згурівський та Яготинський райони).

За породним складом насаджень шпилькові займають 60 % покритої лісом території, твердолистяні – 27 %, м'яколистяні – 13 відсотків.

За віковою структурою насаджень молодняки займають 35,7 % площ, покритих лісом, середньовікові – 45,9 %, пристигаючі – 11 %, стиглі і перестійні – 7,4 %.

Середній запас деревини на 1 га лісу становить 204 куб.м, стиглих і перестійних – 284 куб.м.

Характеристика лісового фонду області, його вікова структура та породний склад свідчать про можливість довгострокового, рівномірного та невиснажливого лісокористування на тривалу перспективу, за умови ведення ефективної лісогосподарської діяльності.

За екологічним і господарським значенням ліси області поділяються на першу і другу групи. До першої групи віднесені 550 тис.га (73,8 % загальної площі), до другої групи – 195,3 тис.га (26,3 %).

Рубками головного користування, рубками, пов'язаними з веденням лісового господарства, іншими рубками щорічно рубається 950 тис.куб.м деревини.

Крім того, в адміністративних межах Київської області, за даними державної статистичної звітності з кількісного обліку земель наданих структурними підрозділами Держгеокадастру у Київській області облікується 65.7 тис. га захисних насаджень, у тому числі 12.3 тис. га полезахисних лісових смуг (далі: ПЗЛС).

У результаті проведення земельної реформи, сільськогосподарські угіддя передані у приватну власність (розпайовані), а захисні насадження, що знаходилися в користуванні бувших колективних сільськогосподарських підприємств в тому числі і полезахисні лісові смуги, які не підлягали паюванню, лишилися у складі земель запасу, резервного фонду або загального користування і розташовані за межами населених пунктів на землях державної власності. Фактично захисні лісові смуги залишилися без господаря і стали по суті нічийним майном, бо їхні поточні балансоутримувачі невідомі. В цих лісосмугах охорона, догляд та поновлення не здійснюється, наслідком чого стає їхня руйнація та втрата ними захисних функцій. Часто лісові смуги стають місцем для звалищ сміття та розміщення відходів виробництва як промислових так і сільськогосподарських підприємств, розсадниками бур'янів, страждають від пожеж під час паління стерні, випалювання сухої рослинності на сінокосах, пасовищах у весняний та осінній періоди, які спричиняють низові пожежі, а потім послаблення насаджень чи ще гірше їх загибель, самовільно вирубаються місцевим населенням для власних потреб.

Відсутність лісівничого догляду за захисними насадженнями призводить до того, що лісові смуги втрачають агролісомеліоративні функції і як результат знижується врожайність сільськогосподарських культур, підвищується водна та вітрова ерозія ґрунтів польових угідь. Крім того, через неналежний стан ПЗЛС з сільськогосподарського обробітку випадають смуги поля шириною від 5 до 10 метрів, в деяких місцях до 20 метрів (за даними ДП «СЛП «Київоблагроліс»), що безпосередньо прилягають до лісонасаджень. У разі проведення реконструкції та догляду в ПЗЛС ці частини поля можна повернути до використання за прямим призначенням.

За даними Українського НДІ лісового господарства та агролісомеліорації приведення лісових смуг до робочого стану і виконання властивих їм функцій підвищує врожайності сільськогосподарських культур на 10 – 20%, що в перерахунку на зернові становить біля 4 ц/га.

Врожайність зернових культур на типових чорноземах Лісостепу, ц/га.
(За даними Українського НДІ лісового господарства та агролісомеліорації)

Врожайність	Зернових в цілому	Озимої пшениці	Ярового ячменю	Кукурудзи	Соняшнику
За рахунок природної родючості ґрунтів	30.8	34.3	30.8	31.4	17
Агролісомеліоративна прибавка за рахунок:					
поодиноких лісових смуг	3.0	2.0	2.1	6.5	1.8
системи лісових смуг	5.8	4.0	3.1	14.2	3.0

Таким чином, з актуальних проблем, пов'язаних із раціональним використанням, управлінням та охороною земель під захисними лісонасадженнями в тому числі і під ПЗЛС, термінового врегулювання потребують:

- визначення користувача (власника) земельних ділянок захисних лісонасаджень та їхнього правового режиму;
- проведення інвентаризації та обліку земель під лісозахисними лісонасадженнями (кількісного, якісного), а також стану насаджень та їхньої меліоративної ефективності;
- поліпшення лісогосподарського стану захисних лісонасаджень і земель під ними.

За даними Головного управління статистики у Київській області за 2015 рік відбулося 567 лісових пожеж, площа лісових земель, пройдена пожежами склала майже 12 тис. га, а збитки, заподіяні лісовими пожежами становить більше 3 млн. грн.

З метою забезпечення охорони лісів від пожеж проводиться роз'яснювальна робота серед населення та власників земельних ділянок, що межують з лісовими масивами про заборону випалювання сухої рослинності та порушення правил пожежної безпеки у лісах, влаштовано та проведено догляд за мінералізованими смугами в обсязі 17,9 тис.км, перекрито шляхом перекопування, шлагбаумами та надобами 1607 в'їздів у ліс, встановлено 1119 одиниць наглядної агітації, проведено 672 рейди по виявленню порушників правил пожежної безпеки, притягнуто до адміністративної відповідальності 259 осіб за порушення правил пожежної безпеки у лісах.

Враховуючи економічні умови, що склались, та, насамперед, турботу про підвищення природоохоронної ролі лісів області у зв'язку з їх особливими захисними функціями, площа лісів 1-ї групи постійно збільшується.

Набуває великого значення проблема розширеного лісорозведення в регіонах області, де лісистість низька. Загальна площа деградованих та еродованих земель, які не використовуються в сільськогосподарському виробництві, складає понад 25 тис.га.

Програмою передбачено подальше підвищення рівня лісистості та продуктивності лісів і їх захисних функцій.

Відновлення лісів і лісорозведення в лісовому фонді передбачається збільшити до 2022 року за рахунок лісовідновних робіт на суцільних вирубках та прогалинах, які потребують лісовідновлення.

Разом з тим, Програма передбачає додаткову закладку маточних плантацій основних лісо утворюючих порід і постійних насінневих ділянок щорічно.

Враховуючи наявність в області 25 тис. га деградованих земель, які внаслідок антропогенного впливу виведені із сільськогосподарського користування, Програмою передбачено проведення робіт щодо захисного лісорозведення, у тому числі створення полезахисних лісосмуг та насаджень на ярах і балках.

II. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована програма

Незважаючи на значне техногенне навантаження регіону, показники лісистості території залишаються нижчими від оптимальних. За даними Головного управління статистики у Київській області за 2015 рік обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря склали 203,6 тис. т, що можна вважати показником нижче середнього.

Своєчасне проведення лісовідновних робіт, рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства та інших лісгосподарських і лісозахисних заходів позитивно вплине на поліпшення породного складу лісів області та підвищення їх продуктивності, а отже й більш ефективного екологічного бар'єру.

Досить важливим питанням постає проблематика самосійних насаджень на землях нелісового фонду. З набуттям Україною Незалежності ведення сільського господарства на багатьох малорентабельних землях було припинено, в Київській області це, насамперед, заболочені території та піщані ґрунти, а також значна кількість земель, які щороку через руйнування та деградацію ґрунтів втрачають свою можливість служити сільському господарству. На даний момент ці території заросли самосійним лісом. У нашому регіоні самозаліснення переважно відбувається сосною та березою, рідше ялиною. На сьогоднішній день ці території можна вважати цілком дорослим лісом (20-25 років), але з юридичної точки зору це або землі запасу, або землі сільськогосподарського призначення, де також необхідно проводити комплекс лісгосподарських заходів по залісненню.

У випадку передачі цих територій у постійне користування КП КОР «Київоблагроліс», можна досягти збільшення площ лісистості області, а також при належних охороні та догляді, що входить до прямих обов'язків Підприємства, у лісовому (муніципальному) фонді повнота насаджень поступово збільшиться й ефективно виконуватимуть захисні, водорегулюючі та інші функції.

Таке негативне явище, як всихання лісу, спостерігається на значній території області й носить масовий характер.

Ще однією не менш серйозною проблемою є те, що більшу частину загальної площі земельних ділянок лісового (муніципального) фонду області віднесено до першого та другого класу пожежної небезпеки, що потребує неабиякої уваги приділяти саме заходам профілактики та попередження лісових пожеж. А якщо говорити про численні не обліковані ліси та земельні площі, вкриті багаторічними насадженнями, охороною та захистом яких взагалі ніхто не займається, то саме вони є чи не одним із найголовніших джерел лісових пожеж та інших правопорушень. За даними Головного управління статистики у Київській області за 2015 рік відбулося 567 лісових пожеж, площа лісових земель, пройдена пожежами склала майже 12 тис. га, а збитки, заподіяні лісовими пожежами с більше 3 млн. грн.

Торф'яні пожежі – екологічна катастрофа не лише міст області, а й міста Києва. На території всього Полісся знаходяться торфовища, а горіння торфу створює надзвичайну загрозу для навколишнього середовища. Осушені органогенні, у тому числі торфові ґрунти Київської області складають близько 63 тис. га.

Тому, саме веденням правильної лісогосподарської діяльності можливо не тільки зберегти, а й примножити існуючий лісовий (муніципальний) фонд, що можливо за умови упорядкування всіх земельних площ та зосередження в одного муніципального лісокористувача.

Значне збільшення площі лісів області сприятиме оздоровленню екологічної ситуації, захисту сільськогосподарських земель від ерозійних процесів, розширеному відтворенню і підвищенню продуктивності лісових насаджень. У 2015 році, за даними Головного управління статистики у Київській області, відтворено лісів на загальній території 4,5 тис. га, що більш ніж у 2 рази менше, аніж було пройдено пожежами в тому ж році.

Також слід звернути увагу на походження лісових насаджень області та їх якість. Так, станом на 2016 рік, можна говорити про вкрай малий відсоток створених штучних насаджень на землях сільськогосподарського призначення, болотах та деградованих землях.

З огляду на вище вказане, нагальною є потреба фінансування за рахунок коштів обласного бюджету заходів, спрямованих на розв'язання проблем, що погіршують екологічне становище Київської області.

III. Мета Програми

Метою Програми є визначення та упорядкування самосійних насаджень на землях нелісового фонду, а також інших самозаліснених та деградованих територій, що належать до земель запасу, або земель сільськогосподарського призначення. Подальша передача даних територій у постійне користування Підприємства, що дасть змогу відновити та розпочати основні напрямки збалансованого розвитку лісового (муніципального) господарства, спрямовані на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій, охорону і захист лісів та інших насаджень.

Реалізація комплексу заходів щодо реконструкції та відновлення аграрних лісів, захисних лісових насаджень сільськогосподарського призначення, захисних насаджень вздовж автомобільних доріг, залізниць, вздовж берегів водних об'єктів, заліснення деградованих та земель непридатних для використання у сільському господарстві в межах Київської області, ефективне використання деревини в промислових лісах, створення плантацій швидкозростаючих насаджень відповідно до Земельного кодексу України, Законів України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», «Про охорону земель», «Про меліорацію земель», Постанови Верховної Ради України «Основні напрямки державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», Розпоряджень КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року», «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року», Наказу Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Концепції збалансованого розвитку агроєкосистем України на період до 2025 р.», Проекту Закону України «Про ґрунти та їх родючість», Концепції охорони ґрунтів від ерозії в Україні, Концепції розвитку агролісомеліорації №725-р. від 18.09.2013, яку передбачається реалізувати протягом 2014-2025 років, та розпорядження №582-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні» від 18.06.2014, а також проведення робіт з реконструкції малоцінних лісових насаджень, лісовідновлення та лісорозведення, санітарно-доглядових робіт у всіх категоріях лісів, що в свою чергу дасть можливість не лише впорядкувати лісові насадження Київщини, збільшити лісистість, а й створити ринок додаткових джерел надходження деревини (біомаси) на переробні підприємства для виробництва додаткових продуктів переробки та енерго-теплоносіїв в області.

Основним соціальним ефектом від реалізації Програми є створення нових робочих місць. Програма передбачає розвиток лісового (муніципального) фонду області, забезпечення збільшенню площ лісів, поліпшення стану лісових насаджень та їх вирощування, збереження біологічного різноманіття. Також передбачено ряд заходів, спрямованих на охорону та захист лісових насаджень, в тому числі й від пожеж.

Головна мета Програми – збільшення лісистості області.

IV. Шляхи і способи розв'язання проблеми

Для вирішення визначених проблем пропонується використовувати найбільш пріоритетні напрямки розвитку лісогосподарської галузі, опираючись на багаторічний досвід вітчизняних та зарубіжних лісових господарств.

Орієнтовний обсяг коштів необхідних для виконання Програми становить 280 870,0 тис.грн. на період до 2022 року. Передбачається заходи Програми виконувати в три етапи: I етап – 2017-2019 роки, II етап – 2020-2021 роки, III етап – 2022 рік.

Для забезпечення економічної доцільності, розрахунок фінансових витрат на реалізацію заходів Програми проведено з урахуванням та на основі моніторингу і визначення середніх цін на товари та послуги, що діяли на момент розроблення Програми та містяться у відповідних додатках до неї. Фінансування заходів Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів обласного бюджету.

Ключові способи розв'язання викладених проблем:

- 1) встановлення та упорядкування (шляхом проведення інвентаризації - виконання землепорядних і лісовпорядних робіт, створення земельного та лісового кадастру) не облікованих територій, земель нелісового фонду із самостійними насадженнями, земель, непридатних для ведення сільськогосподарської діяльності, заболочених та деградованих територій, ползахисних лісових смуг та інших захисних насаджень, земель запасу та сільськогосподарського призначення;
- 2) передача вищезазначених, упорядкованих земель у постійне користування Підприємству (щороку приєднання 3 тис.га земель);
- 3) проведення лісовпорядкування нових територій з метою розробки системи заходів, спрямованих на забезпечення раціонального ведення лісового господарства і користування лісовим фондом, ефективного відтворення, охорони і захисту лісів, підвищення їхньої продуктивності, здійснення єдиної технічної політики в лісовому господарстві;
- 4) відтворення лісів на землях, наданих у постійне користування, у тому числі садіння й висівання лісу, природне поновлення лісу, догляд за лісовими культурами (садіння та висівання лісу щороку 5 тис.га на новостворених та 2,5 тис.га на зрубках);
- 5) підвищення ефективності виконання заходів з охорони та захисту лісів з метою виконання Підприємством відповідно до Законодавства завдань з організації охорони та захисту лісів;
- 6) будівництво протипожежних модулів та протипожежної інфраструктури, в тому числі лісовозних та протипожежних доріг для забезпечення, створення нових та догляду за існуючими лісозахисними смугами;
- 7) створення базових розсадників для вирощування посадкового матеріалу для потреб Підприємства та муніципалітетів області, а також

- реалізації іншим споживачам, надання послуг з вирощування, висадки та обслуговування декоративних і кущових насаджень;
- 8) запровадження системи моніторингу захисних лісових насаджень як складової моніторингу лісів;
 - 9) визначення нормативів створення лісових насаджень з урахуванням типів ґрунтів та природних зон;
 - 10) розробка проектно-кошторисної документації, визначення вартості запланованих проектів.

V. Завдання та заходи Програми

Відповідно до визначених проблем, на розв'язання яких спрямована Програма, виходячи з основних шляхів та способів їх розв'язання, планується реалізація наступних завдань та заходів у період до 2022 року:

1. Відтворення лісових ресурсів:

- обробіток ґрунту під лісові культури (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету - 1468,75 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 293,75 тис.грн. – наступні щороку; в результаті виконання даного заходу очікується збільшення площі та якості ґрунту під заліснення);
- заготівля лісового насіння (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету - 10564,5 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 2 112,9 тис.грн. – наступні щороку; в результаті виконання даного заходу очікується отримання якісного сортового насіння);
- вирощування садивного матеріалу в розсадниках (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 38 514,75 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 10 500,0 тис.грн. – в 2018 році, 10 500,0 тис.грн. – в 2019 році, 793,31 тис.грн. – в 2020 році, 790,44 тис.грн. – в 2021 році, 15 931,0 тис.грн. – в 2022 році; в результаті виконання даного заходу очікується збільшення кількості садивного матеріалу);
- садіння і висівання лісу (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 10 500,0 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 2 100,0 тис.грн. – наступні щороку; в результаті виконання даного заходу очікується відновлення лісу);
- сприяння природньому поновленню (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», даний захід не потребує фінансування; в результаті виконання даного заходу очікується формування лісового середовища);

- реконструкція насаджень (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», даний захід не потребує фінансування; в результаті виконання даного заходу очікується покращення стану насаджень);
- догляд за лісовими культурами (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 31 625,0 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 6 325,0 тис.грн. – наступні щороку; в результаті виконання даного заходу очікується поліпшення умов приживлюваності й росту культивованих порід);
- доповнення лісових культур (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 1 446,0 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 289,2 тис.грн. – наступні щороку; в результаті виконання даного заходу очікується введення відсутніх порід).

2. Забезпечення охорони і захисту лісів:

- будівництво протипожежних модулів (термін виконання заходу – 2018 рік, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 22 000,0 тис.грн.; в результаті виконання даного заходу очікується забезпечення профілактики, недопущення та належного захист лісу від пожеж);
- будівництво об'єктів лісогосподарського призначення (термін виконання заходу – 2018 рік, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 5 310,0 тис.грн.; в результаті виконання даного заходу очікується покращення процесу зберігання та переробки деревини);
- створення лісового розсадника (термін виконання заходу – 2018 рік, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 5 000,0 тис.грн.; в результаті виконання даного заходу очікується впровадження прогресивних технологій вирощування із застосуванням агростимуляторів, мінеральних та органічних добрив, менізації доглядів в декоративних розсадниках);
- відновлення лісовозної дорожньої мережі, ремонт і реконструкція доріг, будівництво нових протипожежних доріг, будівництво нових лісовозних автодоріг (термін виконання заходів – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 54 435,0 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 15 000,0 тис.грн. – в 2018 році, 21 280,0 тис.грн. – в 2019 році, 0 тис.грн. – в 2020 році, 0 тис.грн. – в 2021

році, 18 155,0 тис.грн. – в 2022 році; в результаті виконання даного заходу очікується створення нових та відновлення за елементами доріг);

- захист лісу від шкідників і хвороб (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 645,24 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 183,74 тис.грн. – в 2018 році, 122,05 тис.грн. – в 2019 році, 118,52 тис.грн. – в 2020 році, 121,4 тис.грн. – в 2021 році, 118,52 тис.грн. – в 2022 році; в результаті виконання даного заходу очікується одержання високоякісної лісосировини).

3. Управління лісовим господарством:

- інвентаризація (проведення землевпорядних та лісовпорядних робіт), термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 66 415,2 тис.грн., у тому числі 10 512,9 тис.грн. – в 2017 році, 27 769,5 тис.грн. – в 2018 році, 28 132,8 тис.грн. – в 2019 році; в результаті виконання даного заходу очікується встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель);
- утримання апарату Підприємства (згідно із штатним розписом), термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 5 760,0 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в 2017 році, 1 152,0 тис.грн. – наступні щороку; в результаті виконання даного заходу очікується забезпечення ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку;
- здійснення капітальних видатків для технічного забезпечення діяльності Підприємства (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 3 678,8 тис.грн., у тому числі 1 255,85 тис.грн. – в 2018 році, 1 238,95 тис.грн. – в 2019 році, 1 184,0 тис.грн. – в 2022 році; в результаті виконання даного заходу очікується забезпечення комфортних та безпечних умов праці);
- придбання і оновлення парку лісгосподарської техніки (термін виконання заходу – 2017-2022 роки, виконавець – КП КОР «Київоблагроліс», передбачається загальна сума фінансування з обласного бюджету – 23 487,8 тис.грн., у тому числі 0 тис.грн. – в

2017 році, 5 353,0 тис.грн. – в 2018 році, 10 846,75 тис.грн. – в 2019 році, 0 тис.грн. – в 2020 році, 0 тис.грн. – в 2021 році, 7 288,0 тис.грн. – в 2022 році; в результаті виконання даного заходу очікується раціональне та практичне виконання трудових обов'язків).

Пріоритетним напрямком розвитку лісогосподарської галузі на сьогодні є забезпечення розширеного відтворення лісів.

Одночасно з лісовідновленням також систематично проводитиметься робота над збільшення лісистості області, створюючи нові ліси на землях, що раніше не були вкритими лісовою рослинністю.

Також передбачається реалізація окремих підпунктів заходів, що містяться у додатках до Програми:

- виконання робіт із створення захисних лісових насаджень та полежахисних лісових смуг на землях, які не зайняті лісом (деградованих, малопродуктивних тощо);
- оформлення свідоцтв на право постійного користування землею для лісорозведення та проведення розмежування земель державної та комунальної власності;
- придбання і оновлення парку лісогосподарської техніки та знарядь для лісорозведення;
- будівництво і ремонт доріг та протиерозійних гідротехнічних споруд;
- ведення лісового господарства;
- створення лісових культур, сприяння природному відновленню лісів;
- вирощування садивного матеріалу, створення і утримання селекційних комплексів, плантацій, розсадників і насінневих заводів;
- проведення рубок формування і оздоровлення лісів;
- придбання і оновлення парку лісогосподарської техніки і знарядь;
- утворення та утримання муніципальної лісової охорони, здійснення загальногосподарських та адміністративних витрат на ведення лісового та мисливського господарства, забезпечення охорони і захисту лісів;
- будівництво об'єктів лісогосподарського призначення;
- будівництво і придбання об'єктів соціальної сфери і житлового фонду;
- здійснення інших капітальних вкладень;
- забезпечення охорони лісів від пожеж, утримання відомчої протипожежної охорони, пожежно-хімічних станцій, гасіння лісових пожеж, протипожежне облаштування лісів;
- будівництво об'єктів протипожежного призначення (пожежні станції, спостережні вежі, щогли, пункти, відеоспостереження);

- придбання пожежних автомобілів та іншої протипожежної техніки, засобів пожежогасіння та зв'язку;
- засоби спец та автоматизованого управління та відеоспостереження
- будівництво доріг протипожежного призначення;
- здійснення лісозахисних заходів, зокрема проведення лісопатологічних обстежень, винищувальних робіт в осередках шкідників і хвороб;
- придбання обладнання для боротьби із шкідниками та хворобами лісу;
- ведення мисливського господарства, здійснення муніципального регулювання і контролю у галузі мисливського господарства і полювання, охорона, використання і відтворення мисливської фауни, збереження та поліпшення стану мисливських угідь в межах компетенції;
- заготівля ліквідної деревини під час проведення рубок головного користування, рубок по догляду за лісом та оздоровчих рубок;
- впровадження екологічно безпечних технологій заготівлі і транспортування деревини;
- будівництво, реконструкція і відновлення доріг лісогосподарського призначення;
- придбання дорожньо-будівельної техніки – придбання обладнання для поглибленої переробки деревини;
- створення майданчиків для поглибленої переробки деревини;
- забезпечення керівництва та управління у галузі лісового і мисливського господарства у межах компетенції;
- здійснення капітальних видатків для технічного забезпечення діяльності Підприємства;
- проведення базового, первинного та безперервного лісовпорядкування;
- проведення інвентаризації та оцінки лісового фонду;
- ведення обліку лісів, узагальнення відомостей про природний, господарський стан та правовий режим лісового фонду;
- впорядкування мисливських угідь та розробка перспективних планів ведення мисливського господарства;
- проведення ґрунтово-лісопатологічного обстеження;
- проведення моніторингу стану лісів;
- проведення інших робіт з лісовпорядкування (корикування та придбання картографічних матеріалів, впровадження геоінформаційних технологій);

- створення необхідної технічної бази для забезпечення лісовпорядкування та проведення інвентаризації лісів;
- оформлення свідоцтв на право постійного користування землею;
- забезпечення прозорості погодження та проведення рубок;
- забезпечення розвитку в лісах рекреаційної та туристичної інфраструктури;
- забезпечення екологічного виховання населення, інформування громадськості про стан лісового господарства.

5.1 Відтворення лісових ресурсів

5.1.1 Лісовідновлення

З метою забезпечення належного догляду за лісом планується здійснювати рубки догляду за лісом, санітарні та інші рубки, пов'язані з веденням лісового господарства.

Проведення рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства, в необхідних обсягах дає можливість не тільки забезпечити формування якісного складу насаджень, підвищення їх продуктивності, покращення санітарного стану лісів, але є джерелом отримання додаткової кількості ліквідної деревини.

Обсяги лісовідновлення запроектовані з розрахунку своєчасного заліснення всіх зрубів, що виходять з під рубок головного користування, суцільних, санітарних та реконструктивних.

Основні лісокультурні заходи лісовідновлення лісового (муніципального) фонду:

- вирощування стандартного посадкового матеріалу
- підготовка ґрунту під лісопосадки поточного року
- заготівля лісового насіння
- посів та посадка лісу
- природне поновлення лісу
- реконструкція малоцінних насаджень
- сприяння природному поновленню лісу
- догляд за лісовими культурами
- догляд за незімкнутими лісопосадками
- доповнення лісових культур
- створення системи захисних насаджень

Лісовідновлення здійснюватиметься шляхом посіву та посадки лісу на площі суцільних зрубів та шляхом природного відновлення.

Основна увага при цьому буде приділятися відтворенню лісів та інших насаджень, збільшення частки природного відновлення в загальному обсязі лісовідновлення, використання найбільш цінних лісоутворюючих порід.

Подальше поліпшення породного складу лісів досягатиметься шляхом реконструкції малоцінних насаджень. Особливо багато таких деревостанів на землях лісового фонду, які раніше належали сільськогосподарським підприємствам. Тому поступово їх необхідно замінювати на більш продуктивні корінні деревостани.

5.1.2 Лісорозсадництво та насінництво

Посів та посадка лісу в лісовому фонді області буде проводитись щорічно на всіх площах, що потребують відновлення лісів штучним шляхом.

З метою забезпечення високоякісним садивним матеріалом основних лісоутворюючих порід для потреб лісовідновлення та лісорозведення, а також для потреб озеленення, планується створення лісового розсадника загальною площею **30 га**.

Для забезпечення посівним матеріалом планується створення постійної насінневої бази.

На маточній плантації буде проводитись заготівля лісового та іншого насіння, що забезпечать отримання сортового насіння.

З метою залучення додаткових коштів на ведення лісового господарства Підприємством планується розширення обсягів вирощування і реалізації декоративного посадкового матеріалу різних порід: шпилькових, листяних та чагарникових та інші.

Планується впровадження прогресивних технологій вирощування із застосуванням агростимуляторів, мінеральних та органічних добрив, механізації доглядів в декоративних розсадниках.

Вирощування та реалізація декоративного посадкового матеріалу дасть можливість лісогосподарським підприємствам щорічно отримувати додатково власні кошти.

5.1.3 Захисне лісорозведення

Площа земель, непридатних для сільськогосподарського користування, по області складає 25 тис. га. Програмою передбачено створення системи захисних насаджень на не вкритих лісовою рослинністю площах, що вийшли з сільськогосподарського користування: пісках, ярах, балках, кам'янистих землях, крутосхилах та інших. Проведення зазначених обсягів робіт дасть можливість поліпшити закріплення земель та захист їх від дії вітрової та водної ерозії, тим самим, зменшить обсяги еродованих земель для їх більш раціонального використання, збереження гумусу, збільшення врожаю основних сільськогосподарських культур.

5.2 Охорона і захист лісу

5.2.1 Лісова охорона

Відповідно до Лісового кодексу України забезпечення охорони і захисту лісів може покладатися на органи місцевого самоврядування та постійних лісокористувачів.

З метою організації охорони і захисту лісів, здійснення правових, лісоохоронних та інших заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, розширене відтворення, невиснажливе використання лісових ресурсів, включаючи об'єкти тваринного світу в лісах, **передбачається утворити** у складі КП КОР «Київоблагроліс» лісову охорону.

До основних завдань лісової охорони належать:

- здійснення контролю за додержанням всіма лісокористувачами, власниками лісів та іншими юридичними і фізичними особами лісового законодавства;
- забезпечення охорони лісів від пожеж, в тому числі торф'яних, незаконних рубок, шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу;
- запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у сфері лісового господарства та використання лісових ресурсів.
- локалізація та ліквідація сміттєзвалищ, протидія злочинам у сфері екологічної безпеки.

Діяльність лісової охорони регламентується Положенням про лісову охорону, що додається.

5.2.2 Створення протипожежної інфраструктури

З метою профілактики, недопущення та належного захисту лісового фонду області від пожеж Підприємством до 2022 року планується створення протипожежної лісової інфраструктури (враховуючи також осередки можливого виникнення торф'яних пожеж), а саме:

- будівництво Північного й Південного протипожежних модулів і забезпечення їх спецтехнікою та матеріально-технічними засобами, засобами пожежогасіння та протипожежним обладнанням, а також їх утримання;
- будівництво доріг протипожежного призначення;
- облаштування під'їздів до місць розташування водозабору та інших інженерно-технічних та інших лісогосподарських споруд;
- будівництво доріг лісогосподарського призначення;

5.2.3 Боротьба з торф'яними пожежами

Останніми роками найбільш уразливими до пожеж стали такі райони області як Києво-Святошинський, Вишгородський, Обухівський, Баришівський, Бородянський, Іванківський, Васильківський, Броварський, Бориспільський, Макарівський та Переяслав-Хмельницький.

Наслідки торф'яної пожежі можуть бути дуже небезпечними. Насамперед, це виділення продуктів горіння і забрудненні повітря. Існує ризик інтоксикації

людей, що проживають поблизу осередків загоряння або тих, які знаходяться в зоні задимлення.

Організаційно-господарські чинники ризику торфових пожеж на меліорованих землях:

- невикористання меліорованих земель за цільовим призначенням;
- конфлікт інтересів при спільному використанні осушуваних земель і меліоративних систем;
- розпаювання і незаконна приватизація угідь;
- відсутність ефективного власника внутрішньогосподарської меліоративної мережі;
- незадовільний технічний стан, відсутність фінансування ремонтних робіт на міжгосподарській мережі;
- збільшення площ з потребою у комплексній реконструкції меліоративних систем;
- недотримання правил пропуску санітарних витрат води орендарями водних об'єктів;
- порушення правил пожежної безпеки.

Шляхи підвищення рівня протипожежного захисту осушуваних торфових ґрунтів:

- відновлення ефективного використання меліорованих земель з дотриманням природоохоронних;
- реконструкція меліоративних систем з можливістю подвійного регулювання водного режиму;
- обґрунтування та проведення контрольованої ренатуралізації деградованих або малопродуктивних меліорованих торфовищ;
- підвищення водозабезпеченості території шляхом улаштування протипожежних водойм на меліоративних каналах, свердловин вертикального дренажу (водозабірних);
- організація моніторингу пірогенних ситуацій.

Враховуючи особливу небезпеку виникнення саме торф'яних пожеж у регіоні, Підприємством підготовлено ряд заходів, спрямованих на попередження та недопущення стихійному лиху. Заплановано коригування всіх завдань та обов'язків муніципальної охорони, враховуючи всі аспекти боротьби з торф'яними пожежами.

До основних завдань та заходів Підприємства в цьому напрямі належать:

- інформування громадськості про міри безпеки під час відпочинку в районах знаходження торфових родовищ;
- патрулювання місцевості, яка відноситься до підвищеного класу пожежної небезпеки;
- створення та оновлення картографічних та інших інформаційних матеріалів з розміщенням торфових родовищ та осередками можливого виникнення пожеж;

5.2.4 Захист лісу від шкідників і хвороб

Одержання високоякісної лісосировини можливе тільки при вирощуванні високопродуктивних здорових деревостанів. Це має забезпечуватись відповідними заходами по захисту лісу від шкідників та хвороб.

Проблема всихання деревостанів у лісах назріла не за один день. Згідно з дослідженнями науковців, на території сьогодні присутній цілий комплекс шкідників і пов'язаних із ними хвороб. Йдеться про найбільш поширеного короїда вершинного, лубоїда соснового, синю соснову златку, короїда шестизубого (стенографа), рагія ребристого, кореневу губку та інших. Присутність цих шкідників і хвороб є масовою і це спричиняє непоправну шкоду лісу. Сьогодні науковці однозначні в тому, що без проведення комплексу необхідних санітарних заходів є висока ймовірність виникнення суцільного всихання лісу на значних площах.

У муніципальних лісах області планується здійснювати лісопатологічне обстеження, на основі результатів якого призначаються санітарно-оздоровчі заходи: хімічні та біологічні методи боротьби із шкідниками та хворобами лісу, суцільні та вибіркові санітарні рубки. При проведенні санітарних рубок вирубується низькоякісна та заражена шкідниками і хворобами деревина.

Основні заходи у сфері захисту лісів від шкідників та хвороб:

- здійснення постійного лісопатологічного нагляду за насадженнями з метою вчасного виявлення осередків шкідників та хвороб лісів, оперативного проведення санітарно-оздоровчих заходів;
- застосування лісівничих та біологічних методів боротьби із шкідниками та хворобами лісів;
- вивчення і впровадження передових методів вирощування здорових та стійких до хвороб і шкідників високопродуктивних насаджень.

5.3 Інвентаризація

(проведення землевпорядних та лісовпорядних робіт)

Метою проведення лісовпорядкування є розробка системи заходів, спрямованих на забезпечення раціонального ведення лісового господарства і користування лісовим фондом, ефективного відтворення, охорони і захисту лісів, підвищення їхньої продуктивності, здійснення єдиної технічної політики в лісовому господарстві.

Лісовпорядкування є обов'язковим для всіх лісів України.

Об'єктом лісовпорядкування за Програмою є земельні ділянки, що надані у постійне користування Підприємства для ведення господарської та іншої діяльності відповідно до Лісового кодексу України.

Основними завданнями проведення інвентаризації є:

- проведення аналізу використання та охорони земель з урахуванням використання ресурсів біосфери, які забезпечують її відтворення, функціональну рівновагу та еволюцію як бази соціально-економічного розвитку суспільства;

- проведення порівняльного аналізу намірів та потреб використання земель, визначених у регіональних та місцевих програмах економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, інших програмах, схемах розвитку галузей економіки, з визначенням можливих шляхів та оптимального варіанту розв'язання проблемних питань;

- проведення інвентаризації земель в межах та за межами населених пунктів, перш за все земель запасу і земель резервного фонду та виявлення резервів земельних ресурсів, придатних для використання за цільовим призначенням у різних галузях економіки;

- перерозподіл земель району між галузями економіки, виходячи з придатності земель для використання за цільовим призначенням;

- розмежування земель державної та комунальної власності.

Інвентаризація земель в межах та за межами населених пунктів проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Основний обсяг не проінвентаризованих земель припадає на землі загального користування та землі запасу.

Землями запасу визнаються всі землі, які не надані у власність або користування громадян чи юридичних осіб. В процесі приватизації земель створюється резервний фонд земель в розмірі до 15 % площі сільськогосподарських угідь, які були у постійному користуванні відповідних підприємств, установ і організацій.

Загальна площа інвентаризації земель становить **66,4 тис. га.**

Розмежування земель державної та комунальної власності полягає у здійсненні організаційно-правових заходів щодо розподілу земель державної власності на землі територіальних громад і землі держави, а також щодо визначення і встановлення в натурі (на місцевості) меж земельних ділянок державної та комунальної власності.

Програмою передбачено провести розмежування земель державної та комунальної власності в межах та за межами населених пунктів загальною площею **66,4 тис. га.**

Організаційне забезпечення виконання заходів покладається на Підприємство, яке є Замовником. Замовник здійснює загальне керівництво за виконанням заходів, передбачених заходами з інвентаризації та лісовпорядкування. Відповідальним виконавцем є організації, які мають відповідну ліцензію та можуть залучати до виконання заходів підприємства, установи та організації, які мають ліцензії на виконання землевпорядних та землеоцінних робіт.

Безпосередній контроль за виконанням заходів здійснює відповідальний виконавець, а за цільовим та ефективним використанням коштів – головний розпорядник коштів.

VI. Очікувані результати виконання програми

Виконання намічених Програмою заходів по веденню лісового господарства забезпечить раціональне використання лісових ресурсів, підвищення продуктивності і якісного складу лісів, посилення їх захисних функцій.

Зокрема, зростуть площі заліснених земель, що позитивно вплине на екологічний стан області в цілому, а кількість створених і реконструйованих захисних лісосмуг сягне до **100 тис. га** та поліпшить регіональні кліматичні умови та сприятиме зростанню врожайності в агропромисловому комплексі.

Загальний запас насаджень зросте на **820 тис. куб.м.** В результаті здійснення лісокультурних заходів вкриті лісовою рослинністю землі збільшаться на **12 тис. га.**, у тому числі за рахунок лісовідновлення – на **3 тис.га.**, за рахунок лісорозведення (введення в лісогосподарський облік земель, непридатних для сільськогосподарського використання) – на **9 тис.га.**

Очікується збільшення площі найбільш цінних насаджень: площа хвойних насаджень (сосна звичайна) зросте на **45 тис. га.**, дуба – на **25 тис. га.**

Утворення муніципальної лісової охорони та будівництво двох протипожежних модулів з протипожежною інфраструктурою дозволить забезпечити, попередити та ліквідувати лісові пожежі, у тому числі торф'яні, зберегти ліси від незаконних рубок, пошкоджень, ослаблення та іншого шкідливого впливу, а також захистити від шкідників і хвороб.

Створення базових розсадників та насінневих баз дасть змогу забезпечити високоякісним садивним матеріалом основних лісоутворюючих порід для потреб лісовідновлення та лісорозведення, а також для потреб озеленення. За період дії Програми планується виростити близько **120 млн. шт.** стандартних сіянців для лісорозведення. Крім цього планується вирощувати біля **500 тис. шт.** саджанців декоративних деревних та чагарникових порід багатьох видів та форм, а також задовольнити потреби муніципалітетів області в декоративному посадковому матеріалі.

У результаті проведення лісовпорядкування буде визначено якісну і кількісну характеристику кожної лісової ділянки, комплексну оцінку ведення лісового господарства, що є основою для розроблення на засадах сталого розвитку проекту організації та розвитку лісового господарства відповідного об'єкту лісовпорядкування.

У ході повноцінного та вчасного виконання програми очікується:

- підвищення надійності та екологічної стійкості природного середовища і підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва;
- створення понад 1500 робочих місць у сільській місцевості;
- відновлення балансу захисної екосистеми, що підвищить врожайність зернових культур на 3-3,5 ц/га;

- оновлення захисних лісових смуг і підвищення родючості ґрунтів;
- оновлення захисних смуг уздовж автомобільних доріг і залізниці та створення нових насаджень згідно вимог до смуг відводу та безпеки руху;
- забезпечення додаткових фінансових надходжень до місцевих громад у вигляді податків.

VII. Фінансове забезпечення Програми

Орієнтовний обсяг коштів, необхідних для виконання Програми, становить **280 870 тис.грн.**, у тому числі **100 %** – за рахунок коштів обласного бюджету.

Обсяг фінансування з обласного бюджету для реалізації заходів Програми визначається щорічно виходячи із можливостей його дохідної частини.

VIII. Координація та контроль за ходом виконання програми

Координацію за діяльністю Підприємства щодо реалізації заходів Програми здійснює Київська обласна рада.

Основні напрями та окремі заходи Програми будуть коригуватися з урахуванням соціально-економічного стану регіону.

Механізм реалізації заходів Програми вимагає:

- постійного аналізу стану її виконання;
- відповідальності виконавців, що беруть участь в реалізації передбачених заходів;
- оперативного внесення пропозицій щодо її коригування;
- фінансового забезпечення з обласного бюджету, в тому числі будуть залучені кошти, які поступають у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

Інформувати щоквартально до 25 числа наступного місяця за звітним періодом та щорічно до 25 лютого наступного року за звітним періодом про хід і результати виконання Програми Київську обласну раду.

Заступник голови ради

М.А. Стариченко